

Wessely Gábor

Csendes cikkek

Válogatott publikációk 2006-2012

Egyszínű füzetek

15.

kék

2013.

Wessely Gábor: Csendes cikkek

Borító: Nyéki István.

Fotók: Gottvald Károly, Kiss Albert, Lehőcz Péter, Mártonfai Dénes,
Nagy Ágnes, Ótós Réka, Ritzel Zoltán, Tóth József, Wessely Gábor

Sokszorosítás: Alto Nyomda Kft.

Köszönet Bernáth Gergelynek, Fuchs Jánosnak és Steinbach Zsoltnak
az előkészítésben, anyaggyűjtésben való közreműködésért.

©Wessely Gábor, 2013

Támogatók:

Amrein Károly (Gemenc Volán Zrt.),
Kólya József (TAM-BAU Kft.), Sente Károly (Meridián Kft.)
Werner Jenő (Euro Bt.).

Továbbá: Csedő Enikő, Gáti Mariann, Korcsmár István, dr. Márkus István,
Nyakas László, dr. Soós László és Stekly Zsuzsa.

Köszönet azoknak is, akik előfizetőkként támogatták a kötet megjelenését.

ISBN 978-963-08-5044-5

A csendes cikkek születéséről

Napilapíróként dolgoztam ezekben az években, 2006-tól 2012-ig, a Tolnai Népiújságnál. Tömegével gyártottam a cikkeket, évente hat-hétszázat, a kishírtől a nagyriportig, a mennyiségi követelményeknek eleget téve. Minőségi követelmények nem léteztek. Mégis megpróbáltam néha – ha nem is szépírói, de legalább közírói szinten – törekedni a minőségre. A magam öröme. Ha időm engedte. Ha nem volt időm, akkor nálam is betolakodtak a szövegbe a sajtózsargon szavai – aláhúzta, rámutatott, hangsúlyozta, véleménye szerint, ahogy fogalmazott stb. – hisz ezekkel gyorsan el lehetett intézni egy nyilatkozat vagy egy dialógus felvezetését vagy lezárását. Csak azt a szót kerültem, hogy leszögezte. Arról mindig Jézus jutott eszembe...

■

A cikkek válogatásakor egyrészt arra törekedtem, hogy érdekes írások kerüljenek e könyvbe – minisztert és hajléktalant, apácát és kurvát is megintertjűvoltam –, másrészt arra, hogy a korjellemző dolgok mellett se menjek el: öszödi beszéd, fülkeforradalom, kettős állampolgárság, sztrádaépítés, falvak haldoklása, orvoselvándorlás. Természetesen mindez Tolna megyéből nézve, hisz ott éltem és dolgoztam. Szép szerényen. Miközben próbáltam elhiteni a három gyerekemmel, hogy becsületesnek lenni kifizetődő.

■

Olyan időket éltünk, amikor szinte általános jelenséggé vált, hogy nem voltak a helyükön az emberek. Kormányváltások idején a pártkatonákat pártkatonákkal cserélték ki a különböző posztokon, a hozzáértő szakikat meg simán félresöpörték. A dilettantizmus diadala. Nagy arc, nagy buk-fenc. Ki felelős az elbarmolásokért? Ellenségkeresés. Munkanélküliség, eladósodás, kilakoltatások, népességfogyás, cigánybűnözés, közpénzcsapolás, korrupció. A fiatalok tömegével hagyták el az országot, úgy, mint 1956-ban. Látták, hogy mi van, mi lesz itt, s nem kértek belőle.

■

A mi lapunknál sem mondható, hogy a megfelelő emberek csücsültek a megfelelő posztokon. Az évek során volt vagy 10-12 szerkesztőm, akik közül csak háromra illett ez a titulus. Mi jellemzi a jó szerkesztőt? A hír- és eseménycentrikusság, az olvasó szolgálata – akár a politikusokkal, intézmény- és cégvezetőkkel szemben is –, továbbá a jó tollú újságírók mene-

dzselése. Nálunk olykor elég gyatra karmesterek kezébe került a pálca. Aztán csodálkoztak, hogy a közönség lelép.

■

Csendesen írogattam a cikkecskéimet. Ha valamelyikre azt mondtam, volna, hogy ez egy bomba, hozd le a holnapi címlapon, akkor a tehetségtelen, de nagyhatalmú szerkesztő azonnal felülbírált. Ilyen volt Az algútsata véget ért című iromány is. Arról szólt, hogy lobbierdekek miatti, elhibázott döntés volt alagutakat tervezni a geresdi dombok közé, az M6-osra. Kéthárom napig érelették, mire közreadták, mert nem tudták megtölteni mással az egyik oldalt. Amikor, pár hónapra rá beomlott az épülő alagút, minden újság, tévé és rádió az én cikkemből idézgetett.

■

Átalakult a sajtó. Eddig az volt a hír, ami közérdeklődésre tartott számot. Ma az a hír, amit megvesznek. A Népújság egyik karácsonyi számának címlapján egy fogorvos protkói mosolyogtak az olvasóra. Megvásárolta azt a lapfelületet, szenteste nézegethették az előfizetők. De miért pont a sajtó lenne igaz, tiszta, jóra való, hagyománytisztelő, rendezett körülmények között működő egy olyan országban, ahol általános a káosz? Nincs a társadalmi létnek olyan területe, ahol a belekavarásnál több történt. Közigazgatás, gazdaság, egészségügy, oktatás, kultúra, civil szféra. Mind-mind véget nem érő változtatgatások halmaza. Az egyik miniszterelnök azt mondta, hogy dübörög a gazdaság, de mi csak az állásvesztés, a körbetartozás, az ellehetetlenülés, a csődhelyzet miatti riadt zihálást hallottuk. A másik azt mondta, hogy egymillió új munkahely lesz. De Tolna megyében egy is csak akkor akadt, ha valaki valahol nyugdíjba ment vagy elpatkolt.

■

Az itt következő írások túlnyomó többsége a Tolnai Népújságban jelent meg. Külsős szerzője voltam ez idő tájt, hosszabb-rövidebb kihagyásokkal a Forró Drótnak, a Megyei Naplónak, a Paksi Hírnöknek, a Szabad Földnek, a Szekszárdi Vasárnapnak, a Tolnai Hírlapnak és az Új Embernek; azokból is emeltem be néhány cikket. Saját lapom, a Mentsvár 2006-ig működött; onnan is átmentettem egy-két publikációt. A glosszáimat külön kötetben adom majd közre, itt csak ízelítőül közlök egypárat, a hangulat kedvéért. Mert hangulatnak lenni kell! Azért – itt és most – én vagyok a felelős.

Wessely Gábor
hangulatfelelős

Orvoshiány

A tolnai *dr. Molnár Attila* áprilistól Svédországban praktizál. Először csak nyelvet tanul, de már az átmeneti időben is kétszer annyi lesz a gázsija, mint itthon. Távozásának oka azonban, bármennyire hihetetlen is, elsősorban nem anyagi természetű. A hazai egészségügy ésszerűtlenségei elől menekül.

— A magyar ellátó rendszer helyzete drámai – mondja -; szervezetségről nem beszélhetünk. A betegek sokat, és sokszor fölöslegesen kényszerülnek orvoshoz menni, papírokkal sétáltatjuk őket, s ma már az adminisztráció teszi ki az egészségügyi munka tetemes részét.

Molnár doktor nehezen hozta meg a döntését. Már 17 éve praktizál, ebből az utóbbi 9 esztendőt töltötte szülővárosában, Tolnában. Minden ideköti, mégis elmegy, családotól, három évre. Úgy gondolja, annyi idő alatt talán változnak a hazai viszonyok, s ha visszatér – uniós tapasztalatok birtokában – esetleg ő is segítheti az egészségügy megreformálását.

Távozása azonban nem egyszerű ügy. Tolnában egy orvoshoz mintegy kétezer beteg tartozik, s mivel a nyáron egyik kollégája dr. Schell István nyugdíjba készül, akár két körzet ellátása is bizonytalanná válhat.

A távozó doktor éves bevétele harmadáért hirdeti a praxist, de ez nem csalogatott senkit Tolnára. Átmeneti megoldásnak azt találta ki, hogy fél évig még megtartja a rendelőjét, s gondoskodik a helyettesítésről napi két órában. Erről szerződést is kötött egy kolléganőjével. A tartós helyettesítés elfogadott a magyar egészségügyi gyakorlatban. Az önkormányzat se tehetne mást most, csak akkor nem egy doki lenne a helyettesítő, hanem mindig más-más. S van itt még valami. Ez a fél év haladék, egyúttal visszavonulási lehetőség is a tolnai orvosnak, „ha Svédbe nem jön össze a buli”. A képviselő-testület többsége támogatta ezt a verziót, a kedélyek mégsem csitulnak.

Bali János képviselő úgy véli, hogy a testület túl diplomatikus döntést hozott. A körzet betegeinek érdeke másodlagos probléma maradt. Nem érti, hogy az érintett körzet két önkormányzati képviselője, miért nem nyilvánított ellenvéleményt.

A polgármester, *dr. Szilák Mihály* szerint Bali János sem nyilvánított különösebb ellenvéleményt az ülésen. Szerinte a probléma a praxistörvénnyel van.

— Hat hónap múlva az önkormányzatra visszaszáll a praxisjog, s azon leszünk, hogy mihamarabb lezárjuk ezt a dolgot, hiszen közös érdekünk, hogy a lehető legrövidebb ideig álljon fenn a praxis betöltetlensége – mondta a város vezetője.

Sokkal borúlátóbb a Magyar Orvosi Kamara főtitkára, Gyenes Géza. Szerinte megállíthatatlan az elvándorlási folyamat, óriási baj lesz az alapellátással Magyarországon. Az uniós csatlakozás óta 1188 orvos jelezte, hogy külföldön szeretne dolgozni, ebből 108 a háziorvos. Ugyanakkor itthon 200 üres körzeti orvosi praxis van. Az elvándorlók listáját az altatóorvosok vezetik. Összehasonlításképpen: itthon átlagban háromezeret keresnek, nyugaton hárommilliót havonta.

A szekszárdi csoda

Jézus első csodatétele volt – a Biblia tanúsága szerint –, amikor a kánai menyegzőn a vizet borrrá változtatta. *Kis Pál István* viszont már nem az első misztériumjátékát vitte színre. Hanem a másodikat.

A szerző középiskolai tanár, a megyeszékhely talán legismertebb költője. Főként bordicsérő énekeiről nevezetes, de három évvel ezelőtt bemutattak egy misztériumjátékát is az újvárosi templomban: Szent Márton gregoriánját. Most e két „érdeklődési körét” ötvözve verselte meg a kánai menyegzőn történeteket. Művének *A csoda* címet, és *A borteremtés* misztériuma alcímet adta. Tanítványai, az I. Béla gimnázium tanulói, két és fél hónapig próbálták a látványos, zenés-táncos darabot – melynek betétdalait a múlt vasárnapi ősbemutatón is közreműködő Komjáthy Együttes komponálta –, s igen profi módon szerepeltek, maradandó élményt nyújtva a nézőknek.

Az előadást a katolikus közösségi házban tartották. Jézus szerepét a kelles orgánumú, Kazinczy-érmes *Boronkai Bence* kapta, Máriát *Haraszi Ágnes*, a násznagyot *Kovács István*, az ifjú párt *Mucsi Adrienn* és *Konhodics Péter* alakította. A további szerepeket *Tamis Ákos*, *Friedrich Nóra*, *Bajnok Levente*, *Kacsányi Dóra*, *Dlusztus Ders*, *Kisbéri Máté*,

Ganczer Péter, Sipos Kata, Dávid Orsolya, Grosz Eszter, Palkovics Ferenc, Szabó András és Szili Ákos játszottá illetve táncolta.

A szerző úgy véli: nem csoda, hogy a szekszárdi közönségnek tetszett A csoda. Egy ilyen, több száz éves borkultúrával bíró vidéken, ráadásul „hazai pályán”, egy ilyen témájú, kellőképpen begyakorolt darab sikerre van ítélve. De nem tart a diáktársulat a más városokban való megméréstől sem. Még két szekszárdi bemutatkozást terveznek, aztán – a tervek szerint – Bonyhádra viszik A csodát.

A lélek szabadságharca

A '48-as honvédtábornok egyenes ági leszármazottja, dédunokája, Bonyhádon él. *Perczel Bertalan* túl van a kilencedik x-en – 1915-ben született –, és több mint ötven éve a helyi katolikus templom kántora. De nem volt mindig ilyen nyugodt, kiegyensúlyozott az élete.

Perczel Bertalan kántor

Ahogy a dédapja, ő is lóháton indult harcba, csak ez már egy száz évvel későbbi csata volt: a II. világháború. Kecskemét térségében próbálták feltartóztatni az előre törő szovjeteket, ami – magyar részről – nem volt más, mint folyamatos visszavonulás. Aztán kivonták a lovakat a harcokból, gyalogosokhoz került Sáregres közelébe, arcvonalat tartani. Százméterenként kiszórtak egy-egy ember egy szál gépfegyverrel, s mikor megindultak az oroszok, megint csak hátrálniuk kellett.

— *Embert ölt?* – kérdezem, gyanítva, hogy ilyesmit nem minden nap kérdeznek egy kántortól.

— Nehéz lett volna szemtől szembe állva valakivel, meghúzni a ravaszt – mondja -, de Istennek hála, nem is volt időm löni. Csúnyán megsérült a

karom egy kósza lövedéktől, a támadás legelején, a szanitécekhez kerültem, onnan meg a veszprémi, aztán a szombathelyi, aztán a Németországba, Triesdorfba telepített magyar katonai kórházba. Ott pedig amerikai fogságba estünk, s mikor szélnek eresztettek bennünket, kertész munkát vállaltam egy német gazdánál. Csak 1948-ban jöttem haza.

■

A kertészkedés nem volt idegen Perczel Bertalantól. Keszthelyen, a Gazdasági Akadémián tanult, és Székesfehérváron, a Gazdasági Felügyelőségen dolgozott, mielőtt megkapta a behívóját. Ahogy fogalmaz: elég ledér életet élt. Mígnem egy kolléganője rávezette, hogy rendezze kapcsolatát Istennel. Egy este, minden különösebb érzelmi kötődés nélkül, meg akarta csókolni a nőt. Csak úgy. Mire az rászólt: „Állj! Tud maga jó is lenni, ha akar! Akar?”. S akkor valami tusa kezdődött a fiatalemberben; két hang felelt: „Megjavulni? Nevetséges!”, „Ha nem változol, elkárhozol!”... Az utóbbi győzött. Könnyek között kért elnézést a hölgytől.

— *És feleségül vette?*

— Nem, soha nem nősültem meg. Csak azt kértem tőle, segítsen, hogyan kezdjem a jobba válást. Azt mondta, menjek el gyónni, áldozni. Megtettem, nem nagy meggyőződéssel, s utána mégis csodálatos megkönnyebbülést éreztem. És érzem ma is. Nem én vagyok a jó; Valaki jó bennem.

■

Feltett szándéka volt, hogy bevonul egy szerzetesrendbe, ám mire hazakerült a háború után erre már nem adatott lehetőség. Édesapja meghalt, édesanyja beteg volt, és még a nagyanyjáról is gondoskodnia kellett. Rákosi Mátyás országlása idején egyébként is „más funkciót nyertek” a kolostorok. Maradt viszont Bonyhádon egy ferences III. rendi csoport. Ők nem szerzetes ruhában jártak, és nem elkülönült, zárt közösségben éltek, hanem kinn a világban hirdették az evangéliumot – személyes példaadással is. Férfiak és nők egyaránt. Őket még békén hagyta a hatalom. Egy darabig. Perczel Bertalan, édesanyjával együtt belépett ebbe a rendbe. Képzettségének megfelelő állást persze sehol se kapott „a rendszer ellensége”, végül a hidasi téglagyárba szegődött el fizikai munkásnak.

— *Mindenüket államosították?*

— A családot teljes vagyonától megfosztották. Amíg édesanyám élt, a házunkban lakhattunk, aztán, nagyanyámmal mennünk kellett. A 15 szobás ház után – ami ma leánykollégium – egy sufniába költöztünk. Volt benne két ágy, egy szekrény, egy asztal és két szék.

■

Amikor 1955-ben megürült Bonyhádön a kántori állás, a téglagyári munkás az orgonához ült. Szállást a plébánián kapott, s később költözött jelenlegi otthonába, egy igen puritán és igen koros bútorokkal berendezett, kétszobás lakásba. Látszik, hogy aki itt él, nem gyűjt evilági kincseket. Az örök életre készül, lemondásaival is. Vallási tárgyú képecskék, szobrocskák veszik körül, de az se sok. Biblia, feszület, rózsafüzér. Perczel Bertalan a 91. évét taposva sem kelti rozoga vénember benyomását. Nincs szüksége botra, se szemüvegre, se hallókészülékre. Szinte fürgén mozog, lelkesen mesél, és érti a viccet. Hangjában egy szemernyi ingerültség vagy kiábrándultság sincs, még akkor sem, amikor háborús szenvedéseit és vagyoneklobzását ecseteli. Van hite. Ami véletlenül sem azonos az akarással, az önmegvalósítással. Egyszerű szavakkal világítja meg, hogy miért hibás a Krisztus nélküli boldogságkeresés, az „éld ki magad!” szlogen. Mert ha a test halálával mindennek vége, akkor a földi élet összességében céltalan. Nem más, mint búcsúzás. Itt kell hagyni mindent, ami „éltetett”.

— *Nem lehet, hogy csak a szabadságvágy hajtja azokat, akik mindenkitől, Istentől is függetlenek akarnak lenni?*

— Megszabadulnunk nem másoktól kell, hanem önmagunktól. Ami viszont nem megy az Úr segítsége nélkül. Az a bizonyos hajdani szabadságharc, egy jobb világért, ma is folytatódik, de egy egészen más küzdőtéren. A lelkünkben.

** Ez a cikk országos lapba kívánczolt. De hiába. Akinek menedzselnie kellett volna, útját állta. Megkerülhetetlenül. Átmenetileg.*

A hűség gravírozott lakatjai

A pécsi Janus Pannonius utcában, a hetvenes években elkezdtek lakatok megjelenni egy díszkerítésen. S most Szekszárd főterén is hasonló lakatolási láz vette kezdetét.

Itt a tavasz. Hirtelen megszorodtak a szerelmespárok lakatjai a szekszárdi Vármegyeháza kerítésén. Az év elején még csak egy-kettő fityegett ott, most már van vagy húsz. Persze a pécsiek előnye behozhatatlan. Náluk a lakaterdőtől már nem is látszik az azokat tartó vasrács. Sőt, nemrégiben új lakatfalat létesítettek, mert az eredeti betelt.

Nem mindenki örül e helyi sajátosságnak. *Dr. Vargha Dezső*, a pécsi városvédő egyesület helytörténeti szakosztályának vezetője úgy véli, hogy ez

csak egy torz, hamis mítosz kialakítására jó; az ilyen nagy múltú város inkább gazdag hagyományaira, jeles szülötteire legyen büszke. A fiatalok azonban szorgalmasan lakatolnak...

Az avatatlan szemlélő azt hihetné, hogy valami esküvőhöz kötődő szokásról van szó – hiszen mindkét városban templomhoz közeli a lakatoló hely –, ám *Bacsmai László* szekszárdi plébános eloszlatja e tévhitet. Nem az új házások kattintják a kerítésre a hűség lakatját, hanem a szerelmespárok. Nevüket is belegravíroztatják, örök összetartozásukat jelzik vele. A kulcsot eldobják. Aztán sokaknál – rövid idő múlva – nem is marad más kapocs, csak ez.

Pécsen több mázsát nyomhat már a több ezer lakat. Kérdés, hogy a szekszárdi „lájtos” kerítés mit bír. *Héjjas István* építész-statikus szerint sokat. Kár, hogy az éves lakatmennyiség nem tervezhető. Se logikus számítások nem végezhetők, se reprezentatív mintavételen alapuló összesítő adatok nem képezhetők. A szív fittyet hány a statikára és a statisztikára.

Grafikus a színházban

*Könyv István János*nak, a Simontornyán élő grafikusnak régi kapcsolata van *Rácz Attila* koreográfussal. A koreográfus nemrég került a veszprémi Petőfi Színház igazgatói székébe. Szorgalmazza a zenés-táncos darabok színrevitelét és a társművészetek bevonását a színházi életbe. Ezért, a *Vitéz Bátor* című mű bemutatásakor felkérte a grafikust: álmodja képekbe a honfoglalás kori mondavilágot. A *Vitéz Bátor*, a magyar népmesék, és a belső-ázsiai hősi énekek alapján készült táncmesejáték, amely a nomád népek, törzsek kultúrájának korát idézi.

Könyv István János grafikáit – és felesége *Könyvné Szabó Éva*, szintén korhű börmunkáit – az előadás előtt és annak szüneteiben tekinthette meg a közönség.

Még inkubátort is épített

Mikor arról kérdezem, hogy van-e még valami a szakmájában, amit nem csinált, amit ezután szeretne megtervezni, *Váczi Imre* gondolkodóba esik. Hamarosan megkapja aranydiplomáját, 1956-ban szerzett építészmérnök

végzettséget a Budapesti Műszaki Egyetemen – azóta dolgozik Szekszárdon –, és gyakorlatilag a szocreáltól, a panelkorszakon át, a modern villa-tervezésekig, az ipari csarnoktól a templomig mindenféle épülettel foglalkozott már. Talán egy komolyabb üzletház még hiányzik a repertoárjából – mondja -, amit belső átriumosnak, barátságosnak, otthonosnak képzel el.

■

A magyar építészetnek ritkán adatott meg a kibontakozás lehetősége. Általában a politikai - társadalmi kényszerűségek diktáltak, s ez alól csak kevesen tudták kivonni magukat. Diákként Váczi Imre kedvező közegbe került. A tanszéken friss felfogás uralkodott már az ötvenes évek közepén; igyekeztek távol tartani magukat a diadalmasan dübörgő szocreáltól. Persze a megrendelő igénye (igénytelensége) nem történelmi korokhoz kötött. Később is berzenkedtek az építészek a panel, a műanyag barokk, vagy a rideg bevásárló és üzemcsarnokok ellen. De aki a pályán oly hosszan időzött, mint Váczi Imre, annak ezekből is kijutott. Ahogy fogalmaz: a rendszerváltás után ránk szakadt az ipari építészet. A multik nem tisztelik a helyi stílust és hagyományt, sokszor a mérnökeiket is magukkal hozzák, hogy „odatervezzék” a magyar városokba ugyanazokat a kockacsarnokokat, amelyek már a fél világon megtalálhatók. Ha helyi építész fogadnak fel, az sem tehet mást, mint hogy megfelel az „elvárásoknak”. S csak egy átgondoltan elkészített és betarttatott településrendezési terv szelídítheti az összképet.

■

A most 73 éves Váczi Imre, pályakezdésétől nyugdíjazásáig tulajdonképpen ugyanannál a tervezőasztalnál ült, miközben a cég neve többször cserélődött a homlokzaton. A TOLNATERVTŐL ment nyugdíjba, de ma is aktív, szintén szakmabeli lányával működtet egy építészirodát. Legemlékezetesebb szekszárdi munkái közé sorolja a Magyar Nemzeti Bank épületét, a Link Péterrel együtt tervezett Gemenc Szállót, a Szarvas csárdát és a Szakszervezetek házát. Minden építész vágy, hogy valami igazán impozáns, közösségi létesítményt alkothasson. Váczi Imrének ez is megadatott; ő tervezte az újiregi katolikus templomot, melynek felszentelésén is részt vett.

■

Építészként idealista, mérnökként realista Ezt vallja magáról. Szereti az izgalmas, egyedi megbízásokat. Érdekességgént megemlíti, hogy a hiánygazdálkodás esztendeiben sok mindent kellett összehozniuk önerőből, saját kútfőből az építészeknek. Egyszer azt a feladatot kapta, hogy tervezzen egy inkubátort a szekszárdi kórház koraszülött osztályának. Komoly, és nem

csupán építésztechnológiai ismereteket kívánó munka volt a fémváz megszerkesztése, de megoldotta. Ma már jóval kevesebbet bíbelődnek a tervezők a rajzi és számítási munkarészekkel. A komputer segíti, ugyanakkor, bizonyos mértékben uniformizálja is az építészet. Az egyedi jegyek lassacskán eltűnnek a tervdokumentációkról, mindenki a közkezen forgó szoftve-rekből merít ihletet. Váci Imre ennek dacára is PC-párti. Elmúlt hatvan éves, amikor a klasszikus, görögös-vonalzós rajzasztalát otthagyta, és autodidakta módon elsajátította a számítógép-használatot. Kevés munkát vállal, de azt profi módon végzi el. Szakmája a szenvedélye. És „sajnos” nem tud nemet mondani, ha valaki személyesen megkeresi, hogy vele szeretné megterveztetni a házát.

Hűtőmágnesekben gazdag esztendő

Hiányérzetem van. Hetek óta nem kaptam hűtőmágnesset semelyik párttól. Hej, pedig milyen jól indult a szezon! Márciusban megduplázódott családunkban az egy főre eső hűtőmágnesek száma. Éreztük, hogy fontosak vagyunk, odafigyelnek ránk, törődnek velünk. Így üzent nekünk a politikai elit. Adni öröm. Közelebb kerültünk egymáshoz. Együtt táncoltunk az egyik miniszterelnök-jelölttel és együtt zsákoltunk a másikkal. Komoly dilemmába estünk, hogy melyikre voksoljunk a két – a négy – önzetlen, népszerű jelölt közül.

Hiányérzetem van. Hónapokig jártam piros, kék, zöld és narancssárga plakátrengetegben, s most csak a sötét tűzfalak merednek rám. Esetleg itt-ott egy éhes kisfiú néz le a hirdetőoszlopról, és kéri az adóm egy százalékát. Változott valami azzal, hogy nem változott semmi? Megújulnak-e akik újabb négy évre kaptak bizalmat?

Hiányérzetem van. Sokszor álltam mostanában karnyújtásnyira olyan emberektől, akiket azelőtt csak a tévében láttam. Lejöttek közénk. Értem és érted. Érted? Remélhető volt, hogy ha már itt vannak, szétnéznek, s nem Pesten konzultálnak a vidék gondjairól. Remélhető volt, hogy végre tudatosul bennük: a legszörnyűbb probléma e „spontán szerkezetváltás” közepette a munkanélküliség, és a rendszerváltók legnagyobb bűne az volt, hogy tudtuk és megkérdezésük nélkül, százezreket taszítottak a bizonytalanságba. Remélhető volt, hogy észreveszik a szorgalmas kampányolás közepette, hogy nem mindenki akar vállalkozni, versenyezni. Hogy nem mindenki

akar hazardírozni, „belevágni”, önerő, szakismeret, személyi, technikai háttér és garanciák nélkül – akármibe... Hogy az emberek többsége nem kapkodásra, kétértékű „haladásra”, hanem gondoskodásra vágyik: fix fizetésre, nyugdíjas állásra, tervezhető holnapra. Remélhető volt, hogy diszkurálhatunk minderről, de alighogy bedobáltuk a szavazócéduláinkat az urnákba, elhúzták a csíkot.

Hiányérzetem van. Az egyik hűtőmágnes elromlott. Tudom, hogy hihetetlen; csak a szőke nős viccekben létezik ilyesmi. (Mit csinál a szőke nő az üres szobában egy vasgolyóval? Elrontja.) A mágnes lepottyant, nem tapad, hasznavehetetlen. Pedig mennyi hasznát vettük eddig! De van ennél nagyobb ciki is, az, hogy már a többi vonzereje se a régi. Mi lesz velünk e nélkülözhetetlen alkalmatosságok nélkül? Egyetlen reményünk maradt: az őszi kampány! Érzem, hogy minden hiányérzetem elmúlik, és ez végül mégiscsak egy hűtőmágnesekben gazdag esztendő lesz!

Bonyhádra űzi a honvágya

Alighanem a legelső Tolna megyei származású európai író tiszteletjűk *Bayer Bélában*. Németországban, a francia határhoz közeli Homburgban él, 1998 óta. Két nyelven publikál, eddig megjelent 23 kötetéből 7 német nyelvű.

Azelőtt Bonyhádon lakott, s az irodalmi pályán, mint oly sokakat, őt is az aranytollas újságíró-lapszerkesztő Csányi László indította el. Az akkori Tolna megyei Népszerűség legendás híró Irodalom és művészet rovatban jelentek meg első versei, 1976-ban. Azóta már többkötetnyi verse látott napvilágot a most 55 éves Bayer Bélának, bár mint megjegyzi, az utóbbi időben inkább prózát ír. Gyakran Bonyhádra űzi a honvágya, az évek során teljesen kétlakivá vált: otthonról hazajön. De most – március első napjaiban – nemcsak a honvágy miatt tért haza. Itt készült el a következő – német nyelvű – kötete; annak példányait vette át. A Resümee (Összegzés), a szerző vallásos témájú műveit tartalmazza. Itt kiadni olcsóbb, ott – az 58 milliós Németországban – meg eladhatóbb. Mint mondja: más az író ember megítélése, rangja, anyagi megbecsülése tőlünk nyugatra. A könyvvásáron, író-olvasó találkozókön való részvétel, illetve a publikációk honorálása tisztes megélhetést nyújt. Bayer Béla tisztán magyar íróként is jobban élne Németországban, mint itthon...

Üvegaginák szülőapja

Megszokhatták már, akik *Biszák Lászlót* ismerik, hogy mindig valami meghökkentő újdonsággal áll elő. A szekszárdi alkotó alaposan belekanalazott az életbe – volt pszichiátriai ápoló a zárt osztályon és boncmester a rendőrségen –, sok újat se a testről, se a pszichéről nem mondhatnak már neki.

Leginkább tájképfestőként jegyzik, de egy időben készített halotti maszkokat – halott arcáról levett gipszmásolatos kompozíciókat –, és hamvak felhasználásával is alkotott plasztikus képeket. Ezekre Magyarországon egyelőre nincs kereslet. Továbbkutatott, s most talán rábukkant az eladható produktumra: az üvegtorzóra.

Korábban is készített már gipszből női torzókat, a mintát most is gipsszel veszi le a modellről, s aztán az alapján születik az üvegmű. A saját maga által kikísérletezett anyaggal kezeli le a modell testét, hogy a gipsz ne tapadjon a bőrhöz és a szőrzethez. Egyelőre csak a legtitokzatosabb női testtáj – a vagina – üvegönteteit készítette el, de ha igény lesz rá, férfitorzókat is vállal. Ahogy fogalmaz: a rideg anyag megelevenedik, melegséget áraszt keze munkája nyomán. Lehet ebből szerelmi ajándék vagy egy hálószobai intim sarok éke. Egyedisége vitathatatlan, ráadásul még művészeti értéke is van.

Eddig mintegy hatvan önálló kiállítása volt Biszák Lászlónak, a legtöbb a dél-dunántúli megyékben. De, egy internetes kapcsolat révén már Hollandiában is bemutatkozott.

Biszák László és az egyik alkotása